

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. gegužės 6 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-198
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. liepos 31 d. įvyko eismo įvykis (toliau – įvykis), kurio metu buvo sugadintas pareiškėjui priklausantis motoroleris „ZNEN ZN125T-E“ (toliau – motoroleris). Pareiškėjas, remdamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo (toliau – TPVCAPD) įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi, draudikui, apdraudusiam įvykio kaltininko civilinę atsakomybę, pateikė pretenziją dėl padarytos žalos.

Draudikas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 14 punktu, nustatė, kad motorolerį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Draudikas pareiškėjui išmokėjo 435 Eur draudimo išmoką, atlyginančią žalą dėl motorolerio sunaikinimo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos dydžiu, nurodė, kad draudikas į draudimo išmoką nepagrįstai neįskaičiavo su motorolerio pagabenimu iš užsienio susijusių išlaidų. Pareiškėjas pabrėžė, kad turto vertintojas, kurio išvadų pagrindu draudikas apskaičiavo draudimo išmoką, nustatydamas motorolerio rinkos vertę, vadovavosi duomenimis apie Vokietijoje parduodamus panašius motorolerius (rėmėsi interneto svetainių www.autoscount24.de ir www.mobile.de duomenimis). Pareiškėjas teigė, kad turto vertinimo ataskaitoje yra nurodyti trys palyginamieji objektai, kurie yra parduodami skirtinguose Vokietijos miestuose. Pareiškėjas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu visiško nuostolių atlyginimo principu, draudikui kėlė reikalavimą „įvertinti ir atlyginti šių transporto priemonių apžiūros ir pasirinktos transporto priemonės įsigijimo bei transportavimo iki Šiaulių miesto išlaidas“.

Draudikas, atsisakydamas tenkinti pareiškėjo reikalavimą, nurodė, kad pareiškėjas draudikui nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjo nurodytos išlaidos yra patirtos. Be to, draudikas teigė, kad „panašių į nukentėjusį (pagal metus, variklio galingumą, darbinį tūrį ir pan.) motorolerių galite įsigyti ir Lietuvos rinkoje, atitinkamai nepatiriant transportavimo iš užsienio išlaidų“.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu, Lietuvos bankui pateikė prašymą nagrinėti vartojimo ginčą. Lietuvos bankas 2020 m. sausio 15 d. sprendimu Nr. 242-19 (toliau – Sprendimas) rekomendavo draudikui išmokėti pareiškėjui papildomą draudimo išmoką, atlyginančią su iš užsienio įsigijamo motorolerio pardavimo sąlygomis susijusias išlaidas. Draudikas pareiškėją 2020 m. vasario 13 d. raštu informavo apie sprendimą išmokėti 180 Eur draudimo išmoką, atlyginančią Sprendime nurodytas išlaidas.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko išmokėtos draudimo išmokos dydžiu, draudikui 2020 m. vasario 18 d. raštu pateiktoje pretenzijoje nurodė, kad turto vertintojų įmonės UAB „Inserreg Group“ sudarytoje Kilnojamo turto-transporto priemonės vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Vertinimo ataskaita), kuria vadovavosi draudikas, nurodyta, kad į dėl įvykio sunaikintą motorolerį panašūs motoroliai (palyginamieji objektai) yra parduodami Vokietijos miestuose – Bremene, Mecherniche ir Holzwickedėje. Mažiausia traukinio bilieto iš Šiaulių į Vilnių kaina yra 12,30 Eur, lėktuvo bilieto iš Vilniaus į Bremeną –

70,99 Eur, vietinio susisiekimo bilietų Bremene – 20 Eur, traukinio bilietų iš Bremeno į Holzwickedę – 29,90 Eur, vietinio susisiekimo bilietų Holzwickedėje – 20 Eur. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad nakvynės Holzwickedės viešbutyje mažiausia kaina yra 54 Eur, traukinio bilietų iš Holzwickedės į Mechernichą – 44 Eur, vietinio susisiekimo bilietų Mecherniche – 20 Eur, nakvynės Mechernicho viešbutyje – 54 Eur, lėktuvo bilietų iš Colognės į Rygą – 150 Eur, autobuso bilieto iš Rygos į Šiaulius – 12 Eur, valstybės nustatytos dienpinigių normos Vokietijoje už 3 dienas mažiausia kaina – 186 Eur.

Be to, pareiškėjas nurodė, kad išrinktos transporto priemonės pargabenimo iš Vokietijos į Šiaulius mažiausia kaina – 290 Eur, transporto priemonės registracijos VĮ „Regitra“ – 8,98 Eur, o transporto priemonės techninės apžiūros mažiausia kaina – 5,21 Eur. Remdamasis nurodytais duomenimis, pareiškėjas teigė, kad su motorolerio pargabenimu iš Vokietijos susijusios išlaidos sudaro 977,38 Eur. Atsižvelgdamas į tai, kad draudikas jau yra išmokėjęs 180 Eur papildomą draudimo išmoką, pareiškėjas nurodė, kad neišmokėta draudimo išmoka sudaro 797,38 Eur, ir kėlė draudikui reikalavimą išmokėti likusią nurodytą sumą.

Draudikas 2020 m. kovo 5 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad šioje pretenzijoje pareiškėjo išvardytos išlaidos nėra būtinos ir protingos. Draudikas pabrėžė, kad „nėra būtina dėl motorolerio pirkimo vykti į Vokietiją, vykti apžiūrėti visų parduodamų motorolerių, kurie parduodami skirtinguose miestuose“. Draudikas taip pat pabrėžė, kad „pagal pagaminimo metus, variklio galingumą, darbinį tūrį ir kitas technines charakteristikas panašų į nukentėjusį motorolerį galima įsigyti ir Lietuvos rinkoje, atitinkamai nepatiriant motorolerio transportavimo iš užsienio išlaidų“. Siekdamas pagrįsti nurodytas aplinkybes, draudikas pareiškėjui pateikė informaciją apie Lietuvoje parduodamus motorolerius, kurių techniniai duomenys, draudiko teigimu, yra panašūs į dėl įvykio sunaikinto motorolerio techninius duomenis.

Pareiškėjas nesutiko su 2020 m. kovo 5 d. rašte nurodytomis aplinkybėmis, todėl Lietuvos bankui pateikė prašymą nagrinėti vartojimo ginčą, kuriame rėmėsi draudikui 2020 m. vasario 18 d. raštu pateiktoje pretenzijoje nurodytomis aplinkybėmis ir draudikui kėlė reikalavimą išmokėti papildomą 797,38 Eur draudimo išmoką.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas pakartojo 2020 m. kovo 5 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytą informaciją. Draudikas taip pat nurodė, kad, remiantis Sprendime pateiktomis rekomendacijomis, Vertinimo ataskaitoje nurodyta motorolerio 700 Eur rinkos vertė, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 120 ir 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos (toliau – Instrukcija) 9 punktu, buvo patikslinta: pritaikius *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficientą nustatyta, kad motorolerio rinkos vertė yra 880 Eur. Draudikas pabrėžė, kad *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficientas buvo taikytas atsižvelgiant į motorolerio pardavimo sąlygas, t. y. „į tai, kad, nustatant eismo įvykio metu sugadintos transporto priemonės rinkos vertę, visos vertintos transporto priemonės buvo parduodamos Vokietijoje, ir transporto priemonės turėjo būti pargabentos į Lietuvą“.

Siekdamas pagrįsti, kaip buvo pritaikytas *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficientas, draudikas Lietuvos bankui nurodė, kad šis koeficientas buvo apskaičiuotas pagal transporto priemonių pargabenimo iš užsienio veiklą vykdančių įmonių UAB „Falck Lietuva“, UAB „Arro“ ir UAB „Bilietų ekspertas“ draudikui pateiktus duomenis apie galimas motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės išlaidas. Draudikas nurodė, kad, vadovaujantis nurodytų transportavimo paslaugas teikiančių įmonių pateikta informacija apie motorolerio pargabenimo išlaidas be PVM, buvo apskaičiuotas šių išlaidų vidurkis, patvirtinantis, kad vidutinės motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius išlaidos sudaro 180 Eur.

Lietuvos bankui ginčo nagrinėjimo metu kreipusis į draudiką dėl galimybės šalių ginčą išspręsti taikiai, draudikas informavo Lietuvos banką pakartotinai įvertinęs žalos bylos duomenis, dar kartą apsvaustęs taikaus susitarimo su pareiškėju galimybę ir pareiškėjui išmokėjęs papildomą 21 Eur draudimo išmoką. Draudikas nurodė, kad ši draudimo išmokos suma buvo išmokėta, gavus patikslintą UAB „Bilietų ekspertas“ informaciją apie galimas motorolerio transportavimo iš Vokietijos išlaidas be PVM, taip pat pakartotinai įvertinus kartu su pareiškėjo 2020 m. vasario 18 d. pretenzija pateiktus motorolerio pargabenimo iš Vokietijos į Šiaulius išlaidas pagrindžiančius įrodymus. Draudikas pabrėžė, kad pareiškėjo 2020 m. vasario 18 d. pretenzijoje nurodytos aplinkybės dėl motorolerio rinkos vertės

koregavimo, atsižvelgiant į Vokietijos miestuose Bremene, Mecherniche ir Holzwickedėje parduodamų motorolerių apžiūros bei pargabento motorolerio techninės apžiūros ir registravimo VĮ „Regitra“ išlaidas, yra nepagrįstos. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė neturintis pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo išmokėti papildomą 797,38 Eur draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytus duomenis ir į tai, kad draudikas išmokėjo papildomą 21 Eur draudimo išmoką, taigi, iš dalies tenkino pareiškėjo reikalavimą išmokėti papildomą draudimo išmoką, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl pareiškėjo reikalavimo išmokėti 776,38 Eur draudimo išmoką, atlyginančią su iš užsienio įsigyjamo motorolerio pardavimo sąlygomis susijusias išlaidas.

Dėl žalos dėl motorolerio sunaikinimo apskaičiavimo sąlygų

Vertinant pareiškėjo reikalavimo išmokėti 776,38 Eur draudimo išmoką pagrįstumą, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju nėra šalių ginčo dėl draudiko sprendimo pripažinti, kad įvykio metu sugadintas motoroleris laikytinas sunaikintu (netikslingu remontuoti). Taisyklių 14 punkte įtvirtinta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Lietuvos bankas Sprendime konstatavo, kad Taisyklių 14 punktą turi būti aiškinamas ir taikomas, atsižvelgiant į TPVCPD tikslą kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens realias, būtinas ir protingas išlaidas, nepažeidžiant šio asmens teisės į teisingą žalos atlyginimą, taigi, turi būti siekiama gražinti žalą patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį, nepatiriant papildomų išlaidų dėl nuo nukentėjusio trečiojo asmens nepriklausančių priežasčių.

Atsižvelgiant į tai, kad šalių ginčas kilo dėl Vertinimo atskaitoje nurodytos motorolerio rinkos vertės, pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 120 ir 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos (toliau – Tvarka) 5 ir 8 punktais, nustatant motorolerio rinkos vertę, turi būti vertinami tapatūs motoroleriai, t. y. panašios komplektacijos, panašaus nusidėvėjimo ir kitų parametrų motoroleriai. Instrukcijos 6 ir 8 punktuose nustatyta, kad jei rinkoje nėra galimybės rasti panašių motorolerių, nustatant sunaikinto motorolerio rinkos vertę, duomenys apie panašių parduodamų motorolerių kainas turi būti koreguojami pagal Instrukcijos 9 punkte pateiktoje principinėje rinkos vertės apskaičiavimo formulėje (toliau – formulė) nustatytus kriterijus.

Atkreiptinas dėmesys, kad, be kitų Instrukcijos 9 punkte pateiktoje formulėje nurodytų transporto priemonės rinkos vertės korekcijos koeficientų, gali būti taikoma ir transporto priemonės rinkos vertės korekcinė vertė, kuria įvertinami *kiti darantys įtaką veiksniai*. Todėl, vadovaujantis Instrukcijos 9 punkto nuostatomis ir remiantis pirmiau nurodytomis aplinkybėmis dėl žalos dėl transporto priemonės sunaikinimo apskaičiavimo (Taisyklių 14 punktą), atsižvelgiant į TPVCPD tikslą kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens realius nuostolius, nepatiriant papildomų išlaidų dėl nuo nukentėjusio trečiojo asmens nepriklausančių priežasčių, darytina išvada, kad pagal užsienyje parduodamų motorolerių kainas nustatyta motorolerio vertė turi būti koreguojama, taikant motorolerio pardavimo sąlygų koeficientą.

Svarbu pažymėti, kad motorolerio rinkos vertės pagal Instrukcijos 9 punkte įtvirtintas rinkos vertės nustatymo, taikant šiame punkte įtvirtintą principinę rinkos vertės apskaičiavimo formulę, vertinimas reikalauja ekspertinių, techninių žinių. Kaip minėta, Lietuvos bankas, nagrinėdamas vartojimo ginčus, atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu yra priimamas sprendimas dėl ginčo esmės. Lietuvos bankas neatlieka ekspertinių techninių vertinimų ir nėra įgaliojtas apskaičiuoti transporto priemonės rinkos vertę, taikant Instrukcijos 9 punkte įtvirtintus transporto priemonės vidutinės rinkos vertės korekcijos koeficientus. Taigi, pagal nustatytą kompetenciją Lietuvos bankas vertins įrodymus, kuriais draudikas grindžia pagal Instrukcijos 9 punkto nuostatą pakoreguotą Vertinimo atskaitoje nurodytą 700 Eur motorolerio rinkos vertę, pritaikius *kitų darančių įtaką veiksniai* koeficientą,

ją padidinant 201 Eur dydžiu (padidinant iki 901 Eur rinkos vertės), ir pareiškėjo pateiktus duomenis, kuriais siekiama nugincyti draudiko atliktą vertinimą (t. y. nugincyti draudiko pritaikyto korekcijos koeficiento dydžio pagrįstumą).

Dėl motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficiento, susijusio su motorolerio transportavimo išlaidomis, taikymo

Vertinant ginčo šalių pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad draudikas, vadovaudamasis Sprendime pateikta rekomendacija, po Sprendimo priėmimo pareiškėjui išmokėjo papildomą 180 Eur draudimo išmoką, atlyginančią su iš užsienio įsigyjamo motorolerio pardavimo sąlygomis susijusias išlaidas. Lietuvos bankui pateiktuose paaiškinimuose draudikas nurodė, kad Instrukcijos 9 punkte nustatytą *kitų darančių įtaką veiksmių* korekcijos koeficientą, kuriuo koreguojama Vertinimo ataskaitoje nurodyta 700 Eur motorolerio rinkos vertė, sudaro vidutinės motorolerio pargabenimo iš Vokietijos išlaidos – 180 Eur. Siekdamas pagrįsti taikyto korekcijos koeficiento dydį – 180 Eur, draudikas rėmėsi transporto priemonių pargabenimo iš užsienio veiklą vykdančių įmonių UAB „Falck Lietuva“, UAB „Arro“ ir UAB „Bilietų ekspertas“ draudikui pateiktais duomenimis apie motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius kainas.

UAB „Falck Lietuva“ draudikui adresuotame 2020 m. sausio 28 d. rašte nurodė, kad motorolerio (svoris apie 100 kg) parvežimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės kaina svyruoja nuo 150 Eur iki 200 Eur be PVM. UAB „Arro“ draudikui adresuotame 2020 m. sausio 28 d. rašte nurodė, kad tokio paties svorio motorolerio parvežimo iš minėto Vokietijos miesto į Kauną kaina yra 220 Eur, taip pat už nuo 40 Eur iki 50 Eur svyruojančią sumą motoroleris galėtų būti pargabentas iš Kauno į Šiaulius (t. y. didžiausia motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius išlaidų suma sudarytų 270 Eur). UAB „Bilietų ekspertas“ 2020 m. sausio 28 d. rašte nurodyta, kad 100 kg motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius išlaidos sudarytų 140 Eur.

Kadangi tik UAB „Falck Lietuva“ 2020 m. sausio 28 d. rašte buvo aiškiai nurodyta, kad pateikiamos motorolerio transportavimo išlaidos yra apskaičiuotos be PVM išlaidų sumos, Lietuvos bankas draudiko paprašė pateikti papildomą informaciją apie UAB „Arro“ ir UAB „Bilietų ekspertas“ draudikui adresuotuose 2020 m. sausio 28 d. raštuose nurodytų motorolerio transportavimo išlaidų pobūdį. Lietuvos bankas taip pat paprašė draudiko pateikti paaiškinimus, kodėl, apskaičiuojant vidutinių motorolerio transportavimo išlaidų dydį, nebuvo vadovaujama pareiškėjo kartu su 2020 m. vasario 18 d. pretenzija pateiktais motorolerio pargabenimo iš Vokietijos į Šiaulius išlaidas pagrindžiančiais įrodymais. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas draudikui pateikė UAB „Tempus trans“ 2020 m. vasario 19 d. sudaryto Užsakymo krovinio pervežimui organizuoti Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Užsakymas) kopiją. Minėtame dokumente nurodyta, kad 100 kg. motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedo į Šiaulius išlaidos (be PVM) sudaro 240 Eur.

Kartu su paaiškinimais draudikas Lietuvos bankui pateikė UAB „Bilietų ekspertas“ 2020 m. balandžio 23 d. raštą, kuriuo draudikas informuojamas, kad nurodytą motorolerio transportavimo išlaidų sumą – 140 Eur, sudaro išlaidos be PVM. UAB „Arro“ raštu draudikui patvirtino, kad 2020 m. sausio 28 d. rašte nurodytos motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedo į Kauną ir iš Kauno į Šiaulius išlaidos buvo nurodytos su PVM.

Draudikas 2020 m. balandžio 27 d. raštu Lietuvos banką informavo, kad, atsižvelgiant į gautą informaciją, kad UAB „Bilietų ekspertas“ nurodė motorolerio transportavimo išlaidas be PVM – 140 Eur, taip pat įvertinus pareiškėjo pateiktą informaciją, kad UAB „Tempus trans“ Užsakyme motorolerio transportavimo išlaidos nurodytos be PVM – 240 Eur, apskaičiuotas 180 Eur motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficiento dydis buvo padidintas 21 Eur (t. y. Vertinimo ataskaitoje nurodyta 700 Eur motorolerio rinkos vertė dėl pritaikyto *kitų darančių įtaką veiksmių* korekcijos koeficiento buvo padidinta iki 901 Eur).

Paaiškinimuose, kaip apskaičiuota patikslinta motorolerio rinkos vertės pritaikius korekcijos koeficientą, draudikas nurodė, kad 201 Eur motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientas, atsižvelgiant į motorolerio pargabenimo iš Vokietijos į Šiaulius vidutinių išlaidų be PVM sumą (t. y. atsižvelgiant į Instrukcijos 9 punkte nurodytus *kitus darančius įtaką veiksmius*), buvo apskaičiuotas pagal UAB „Bilietų ekspertas“ nurodytas motorolerio transportavimo išlaidas be PVM – 140 Eur, UAB „Falck Lietuva“ 2020 m. sausio 28 d. rašte nurodytų didžiausių transportavimo išlaidų be PVM sumą – 200 Eur, UAB „Arro“ nurodytą didžiausią transportavimo išlaidų kainą, išskaičiavus 21 proc. PVM, – 270 Eur, apskaičiuotas 223,14 Eur transportavimo išlaidas be PVM ir pareiškėjo pateiktame Užsakyme nurodytas

motorolerio transportavimo išlaidas be PVM – 240 Eur. Draudikas pabrėžė, kad apskaičiuotas UAB „Bilietu ekspertas“, UAB „Falck Lietuva“, UAB „Arro“ ir UAB „Tempus trans“ nurodytų motorolerio transportavimo išlaidų vidurkis yra 201 Eur be PVM. Kadangi pareiškėjui jau buvo išmokėta 180 Eur motorolerio rinkos vertės koregavimo, pritaikius *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficientą, suma, todėl papildomos draudimo išmokos dydis yra 21 Eur.

Vertinant draudiko sprendimą *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficientą apskaičiuoti pagal transportavimo paslaugas teikiančių įmonių nurodytų transportavimo išlaidų vidurkį (t. y. vidutines rinkoje taikomas motorolerio pargabenimo kainas), iš nurodytos išlaidų sumos išskaičiuojant PVM, pažymėtina, kad TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje ir Taisyklių 15 punkte yra nustatytos būtinųjų išlaidų apskaičiavimo pagal vidutines kainas sąlygos transporto priemonės remonto atveju. Nors minėtos nuostatos reglamentuoja atvejus, kai žala patiriama dėl transporto priemonės sugadinimo, o ne sunaikinimo, atsižvelgiant į TPVCAPD sutarčių kompensacinę paskirtį ir į nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015). Atsižvelgiant į šias nuostatas ir pagal analogiją taikant TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje ir Taisyklių 15 punkte įtvirtintas būtinųjų išlaidų *pagal vidutinius įkainius* apskaičiavimo sąlygas, darytina išvada, kad draudiko sprendimas, taikant motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientą dėl su motorolerio pargabenimu iš užsienio susijusių išlaidų, vadovautis duomenimis apie vidutines, o ne didžiausias motorolerio pargabenimo išlaidas, yra pagrįstas.

Atsižvelgiant į draudiko sprendimą motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientą apskaičiuoti pagal motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius išlaidas be PVM, pažymėtina, kad Taisyklių 15 punktą nustato, jog PVM išlaidų suma į dėl eismo įvykio padarytą žalą įskaičiuojama tik tada, kai dėl automobilio atkūrimo PVM išlaidos yra patiriamos. Nagrinėjamu atveju draudikas, kaip analogiją taikydamas Taisyklių 15 punkto nuostatas, apskaičiavo vidutines motorolerio pargabenimo išlaidas be PVM išlaidų nes pastarosios nebuvo patirtos. Kadangi pareiškėjas draudikui nebuvo pateikęs jokių įrodymų, kurie patvirtintų aiškų ketinimą pasinaudoti motorolerio pargabenimo iš Vokietijos miesto Holzwickedės į Šiaulius paslaugomis, nėra pagrindo teigti, kad motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficiento dėl *kitų darančių įtaką veiksnių* apskaičiavimas pagal surinktus duomenis apie vidutines motorolerio pargabenimo iš Vokietijos kainas be PVM yra nepagrįstas.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad pripažinimas, jog draudikas pagrįstai pagal UAB „Bilietu ekspertas“, UAB „Falck Lietuva“, UAB „Arro“ ir UAB „Tempus trans“ nurodytų motorolerio transportavimo išlaidų *be PVM* vidurkį apskaičiavo motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientą, nereiškia, kad pareiškėjui pateikus įrodymus apie vienos iš šių įmonių Vokietijoje įsigyto motorolerio transportavimo paslaugų suteikimą ir transportavimo išlaidų patyrimą, draudikas neturėtų motorolerio rinkos vertės koreguoti patirtų PVM išlaidų suma ir pareiškėjui mokėti patirtas PVM išlaidas atlyginančios draudimo išmokos.

Dėl motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficiento, susijusio su Vokietijos miestuose parduodamų motorolerių apžiūra bei pargabento motorolerio technine apžiūra ir registravimu, taikymo

Vertinant įrodymus, kuriais pareiškėjas siekė nuginčyti draudiko pritaikyto motorolerio rinkos vertės dėl *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficiento dydį, pažymėtina, kad pareiškėjas vadovavosi duomenimis apie su *visų trijų* Vertinimo ataskaitoje nurodytų motorolerių (palyginamųjų objektų) pargabenimu iš Vokietijos susijusias išlaidas. Pareiškėjas draudikui 2020 m. vasario 18 d. raštu pateiktoje pretenzijoje pateikė reikalavimą įvykio metu sunaikinto motorolerio rinkos vertę koreguoti pagal nuvykimo į visus tris miestus (Bremeną, Mechernichą ir Holzwickedę), kuriuose parduodamų motorolerių kainomis Vertinimo ataskaitoje buvo vadovaujamas, išlaidas. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo nurodyti duomenys apie vykimo į visus tris Vokietijos miestus išlaidas yra susiję su visų trijų Vertinimo ataskaitoje

nurodytų parduodamų motorolerių apžiūra.

Draudikas, siekdamas pagrįsti sprendimą pareiškėjo reikalaujamų išlaidų neįskaiciuoti į motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientą, nurodė, kad nėra būtinybės dėl visų motorolerių apžiūros visuose Vertinimo ataskaitoje nurodytuose Vokietijos miestuose, kuriuose yra parduodami motoroleriai, koreguoti motorolerio rinkos vertę. Svarbu pažymėti, kad draudikas 2020 m. kovo 5 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad „Vokietijoje parduodamų motorolerių techninė informacija, aprašymai pateikiami skelbimuose, kartu pateikiamos išsamios transporto priemonių fotografijos, nurodyti pardavėjų kontaktai, kuriais esant poreikiui galima susisiekti dėl papildomos informacijos.“

Atsižvelgiant į draudiko nurodytus duomenis, visų pirma svarbu pažymėti, kad dėl motorolerio sunaikinimo pareiškėjas patirtų tik vieno iš Vokietijos įsigijamo motorolerio išlaidas, todėl pareiškėjo reikalavimas į sunaikinto motorolerio rinkos vertės korekcijos koeficientą įskaiciuoti kelionių į tris Vokietijos miestus išlaidas, kurios yra susijusios su trijų šiuose miestuose parduodamų motorolerių apžiūra, prieštarautų tikslios žalos nustatymo ir nuostolių pagal TPVCAPD sutartį apskaičiavimo sąlygoms. Be to, pareiškėjas neginčijo draudiko nurodytų aplinkybių, jog duomenų apie parduodamus motorolerius pakanka pateiktuose skelbimuose apie motorolerių pardavimą, ir nepateikė jokių faktinių duomenų, kurie patvirtintų, kad, norint tinkamai įvertinti parduodamus motorolerius, būtina atlikti detalią jų apžiūrą ir kad naudojantis ryšio priemonėmis nėra galimybės gauti tikslią informaciją apie parduodamų motorolerių būklę, techninius parametrus, išorinės apžiūros duomenis ir kt. (pvz., gauti parduodamų motorolerių nuotraukas, kuriuose nufotografuotos išorinės transporto priemonių detalės, naudojantis ryšio priemonėmis iš motorolerių pardavėjų gauti tikslią informaciją, būtiną motorolerių būklei įvertinti, ir pan.). Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad pareiškėjas nenurodė jokių aplinkybių ir nepateikė įrodymų, galinčių paneigti draudiko nurodytus duomenis bei pagrįsti, kad kelionės į visus išvardytus Vokietijos miestus išlaidos turi būti įskaiciuotos, nustatant motorolerio korekcijos dėl *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficiento dydį.

Sprendime draudikui buvo rekomenduota ne atlyginti su motorolerio įsigijimu iš Vokietijos susijusias išlaidas, o pagal Instrukcijos 9 punkto pagrindu pakoreguotą motorolerio rinkos vertę apskaičiuoti ir išmokėti su motorolerio įsigijimo sąlygomis susijusią papildomą draudimo išmoką. Kaip minėta, Instrukcijos 9 punkto (šiam punkte įtvirtintos rinkos vertės apskaičiavimo formulės) nuostatų taikymo vertinimas reikalauja specialių techninių ekspertinio pobūdžio žinių ir techninio pobūdžio duomenis įtvirtinančių įrodymų, kurių pagrindu galėtų būti įvertintas draudiko nustatyto *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficiento dydžio apskaičiavimo teisingumas.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas nepateikė įrodymų (pvz., ekspertinio vertinimo), kurie pagrįstų, kad pareiškėjo 2020 m. vasario 18 d. pretenzijoje nurodytų parduodamų motorolerių apžiūros išlaidų suma turėtų būti pakoreguota (t. y. kad į Instrukcijos 9 punkte įtvirtintoje transporto priemonių rinkos vertės apskaičiavimo formulėje nurodytą *kitų darančių įtaką veiksnių* koeficiento dydį taip pat turėtų būti įskaiciuotos visos pareiškėjo nurodytos trijuose Vokietijos miestuose parduodamų motorolerių apžiūros išlaidos). Be to, pagal draudiko 2020 m. kovo 5 d. raštu pareiškėjui pateiktus paaiškinimus, kodėl nėra būtina dėl Vokietijos miestuose Bremene, Mechniche ir Holzwickedėje parduodamų motorolerių apžiūros koreguoti motorolerio rinkos vertę ir pagal pareiškėjo nurodytus duomenis, negalima teigti, kad draudikas nepagrįstai motorolerio rinkos vertės nekoregavo su Vokietijoje parduodamų motorolerių apžiūra susijusiomis išlaidomis. Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytais aplinkybėmis, darytina išvada, kad pareiškėjo 2020 m. vasario 18 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodyti duomenys apie su Vokietijoje parduodamų motorolerių apžiūra susijusių išlaidų į papildomą draudimo išmoką įskaiciavimą negali būti pripažįstami pagrįstais.

Pareiškėjas 2020 m. vasario 18 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje taip pat kėlė reikalavimą atlyginti išlaidas, susijusias su iš Vokietijos pargabento motorolerio technine apžiūra – 5,21 Eur, ir motorolerio registravimu VĮ „Regitra“ – 8,98 Eur, (iš viso 14,19 Eur). Draudikas tiek pareiškėjui 2020 m. kovo 5 d. raštu pateiktame atsakyme į pretenziją, tiek Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime dėl pareiškėjo kreipimosi nurodė, kad šios išlaidos nėra patirtos, todėl draudikui nekyla pareiga jų atlyginti. Draudikas pabrėžė, kad, gavus įsigyto motorolerio techninės apžiūros ir registracijos išlaidų patyrimo faktą pagrindžiančius įrodymus, papildoma draudimo išmoka, atlyginanti nurodytas išlaidas, pareiškėjui būtų išmokėta.

Kaip minėta, Sprendime draudikui buvo rekomenduota ne atlyginti su motorolerio įsigijimu iš Vokietijos susijusias išlaidas, o pagal Instrukcijos 9 punkto nuostatas pakoreguoti motorolerio rinkos vertę, atsižvelgiant į su iš užsienio *įsigyjamo* motorolerio *pardavimo* sąlygas. Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjo reikalaujamos atlyginti iš Vokietijos **pargabento** motorolerio techninės apžiūros Lietuvoje išlaidos nėra susijusios dėl motorolerio *įsigijimo* iš Vokietijos ir jo *pardavimo* Vokietijoje sąlygų būtinu motorolerio rinkos vertės koregavimu. Pareiškėjas taip pat nepateikė įrodymų (pvz., ekspertinio techninio vertinimo), galinčių pagrįsti, kad pareiškėjo nurodytos pargabento motorolerio registracijos VĮ „Regitra“ išlaidos turi būti įskaičiuotos į Instrukcijos 9 punkte nurodyto *kitų darančių įtaką veiksnių* korekcijos koeficiento dydį. Šiame kontekste, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 260 patvirtintų Kelių transporto priemonių registravimo taisyklių nuostatomis, taip pat papildomai pažymėtina, kad motorolerio registracijos išlaidos yra susijusios su pirkimo-pardavimo sandorio pagrindu įsigytos transporto priemonės savininko ar valdytojo pareigų pradedant eksploatuoti transporto priemonę vykdymu, o ne su transporto priemonės įsigijimu (jos pardavimu).

TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato draudikas. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė taip pat yra detalizuota Taisyklių 13 punkte. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo reglamentavimo ir teismų praktikos apžvalgoje Nr. AC-34-1 (Teismų praktika Nr. 34) nurodyta, kad TPVCAPD įstatymo, kaip *lex generalis* (CK 6.988 straipsnio 3 dalis, 6.1018 straipsnis, TPVCAPDĮ 1 straipsnio 6 dalis), atžvilgiu yra taikomas Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas (toliau – Draudimo įstatymas). Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad draudikas yra įgaliotas tirti ir vertinti žalos dydžio nustatymui reikšmingas aplinkybes ir šių aplinkybių tyrimo pagrindu priimti sprendimą dėl draudimo išmokos dydžio.

Todėl, remiantis TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalies, Taisyklių 13 punkto ir Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalies nuostatomis, pažymėtina, kad teisės aktai, įpareigojantys draudiką nustatyti žalos dydį, lemia draudiko pareigą turėti kvalifikuotus darbuotojus, kurie yra kompetentingi įvertinti žalą, įskaitant ir Taisyklių 14 punkte nurodytą žalą dėl transporto priemonės sunaikinimo, į kurią patenka ir transporto priemonės rinkos vertės dydžio apskaičiavimas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo teiginiai, jog iš Vokietijos pargabento motorolerio techninės apžiūros ir registravimo VĮ „Regitra“ išlaidos turi būti įskaičiuotos į motorolerio rinkos vertę, negali nuginklyti draudiko argumentų, kad šios išlaidos nėra susijusios su Vertinimo ataskaitoje nurodytos motorolerio rinkos vertės koregavimu, o yra susijusios su išlaidomis, kurias vertinant turi būti taikomi teisės aktuose ir kasacinio teismo praktikoje suformuoti kriterijai.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo. Analizuojant teisės aktų, reglamentuojančių žalos atlyginimo klausimus, nuostatas, teisės doktriną bei susiklosčiusią teismų praktiką, darytina išvada, kad asmeniui atlygintini turiniai pradimai pasireiškia kaip nuostoliai, jeigu dėl neteisėtų veiksmų jis privalo patirti tam tikras išlaidas ir tuo bloginti savo turtinę padėtį. Kasacinio teismo formuojamoje praktikoje konstatuojama, kad nuostoliai, kaip nukentėjusio asmens padarytos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: 1) jos yra priverstinės, 2) jos yra būtinos, 3) jos yra protingos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002). Draudikas, nustatydamas turtui padarytą žalą atlyginančios draudimo išmokos dydį ir sprenddamas, ar pareiškėjo prašomos priteisti sumos yra nuostoliai, turi patikrinti, ar išlaidos atitinka šiuos reikalavimus.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas nei draudikui, nei Lietuvos bankui nepateikė 2020 m. vasario 18 d. rašte nurodytų su iš Vokietijos pargabento motorolerio technine apžiūra susijusių (5,21 Eur) ir motorolerio registravimo VĮ „Regitra“ (8,98 Eur) išlaidų būtinumo ir priverstinumo (šių išlaidų patyrimo) faktą patvirtinančių įrodymų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas, nustatydamas žalą dėl motorolerio sunaikinimo, pagrįstai į mokėtiną papildomą draudimo išmoką neįskaičiavo pareiškėjo reikalaujamų atlyginti motorolerio techninės apžiūros ir registracijos VĮ „Regitra“ išlaidų.

Kaip minėta, draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad, pareiškėjui pateikus motorolerio techninės apžiūros ir registracijos išlaidas patvirtinančius

faktinius duomenis, papildoma draudimo išmoka pareiškėjui bus išmokėta. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju sprendimas nepripažinti, kad į motorolerio rinkos vertės *kitų darančių įtaką veiksmių* korekcijos koeficientą neturi būti įskaičiuotos pareiškėjo reikalaujamos atlyginti motorolerio techninės apžiūros ir registracijos išlaidos, nereiškia, kad, pareiškėjui draudikui pateikus nurodytų išlaidų patyrimo faktą patvirtinančius įrodymus, draudikui nekiltų pareiga pareiškėjui išmokėti šias išlaidas atlyginančią papildomą draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius